

# **СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”**

## **СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ КАТЕДРА “ИКОНОМИКА”**

---

### **ПРОГРАМА ЗА КАНДИДАТ-ДОКТОРАНТСКИ ИЗПИТ**

#### **ПОЛИТИКОНОМИЯ /Микро и Макроикономика/**

**Шифър – 05.02.01.**

#### **Част I – Микроикономика**

1. Същност, предмет и задачи на Микроикономиката. Позитивен и нормативен анализ. Методология. Ограничения.

2. Полезност и поведение на потребителя. Дефиниция, допускания, видове полезност. Криви на безразличие, бюджетни ограничения и максимизиране на полезността. Пряка и непряка функция на полезност, разходна функция, функции на търсенето на Маршал и Хикс.

3. Избор. Промени в дохода – нормални, малоценни и луксозни стоки, крива на Енджъл. Промени в цената – уравнение на Слуцки: ефект на дохода и ефект на заместването, парадокс на Гифън. Предлагане на труд.

4. Пазарно търсене и еластичност на търсенето. Построяване на пазарните криви на търсенето – обобщаване по стоки и по потребители. Еластичност на търсенето – видове и приложение.

5. Несигурност и информация. Очаквана полезност. Отношения към риска. Мерки и способи за избягване на риска, застраховане и диверсификация на портфейл от активи.

6. Асиметрична информация – видове. Начини за решаване на проблемите свързани с неблагоприятния избор (adverse selection) и моралния риск (moral hazard)

7. Производство. Производствени функции – видове и свойства. Пределни продукти, изокванти и техническа норма на заместване. Възвръщаемост от мащаба и еластичност на заместването.

8. Анализ на разходите. Минимизиране на разходите. Функция на разходите, видове разходи и графично представяне. Краткосрочен и дългосрочен план. Промяна в цените на факторите на производство и лема на Шепърд.

9. Печалба и предлагане. Приходи, разходи и максимизиране на печалбата. Предлагане и лема на Хотелинг.

10. Съвършена конкуренция. Търсене, предлагане и ценообразуване при съвършена конкуренция – краткосрочен и дългосрочен план. Ефективност и

благосъстояние при съвършена конкуренция. Ефект на данъците и загуба за обществото (deadweight loss).

11. Несъвършена конкуренция. Същност и причини за съществуване на монопол. Пречки пред влизане в индустрията. Отрицателни ефекти от монопола – ценообразуване и неефективност. Разделяне на пазара и ценова дискриминация.

12. Монополистична конкуренция – същност и ценообразуване. Регулиране на монопола и защита на конкуренцията.

13. Теория на игрите – основни понятия, видове игри и значение. Олигопол – същност и видове. Модел на Cournot – точка на равновесие. Сравнение с идеалната конкуренция и образуване на коалиция. Модели на Bertrand и Stackelberg. Лидерство в цената. Картел.

14. Търсене на фактори на производство. Теория за пределната производителност на ресурсите. Приход от пределния продукт. Производно търсене. Промени в цените на ресурсите. Земя и рента. Икономическа рента.

15. Пазар на труд. Разпределяне на времето и цена на свободното време. изводи за предлагането на труд. Анализ на профсъюзите – недостатъци и предимства. Монопсон.

16. Капитал. Същност и класификация на капитала. Сегашна стойност и инвестиции. Търсене и предлагане на капитал. Лихва. Човешки капитал – същност и значение.

17. Общо равновесие при чиста размяна. Кутия на Еджуърт – договорна крива, търговия и сърцевина. Конкурентни цени и роля на аукционера. Равновесие на Валрас и Парето-ефективност. Първа и втора теорема на икономиката на благосъстоянието. Максимизиране на благосъстоянието.

18. Общо равновесие при производство. Производствен сектор. Крива на производствените възможности. Равновесие и благосъстояние при производство. Икономика “Робинзон Крузо”.

19. Външни ефекти (externalities). Същност и примери за външни ефекти. Пазари и ефективност. Социална цена. Решаване на проблемите, възникващи от външни ефекти. Регулиране, данъци и глоби. Права на собственост и теорема на Coase.

20. Публични блага (public goods). Характерни черти, видове и примери. Ефективно осигуряване с публични блага. Проблемът с гратисчията. (free-rider problem). Теории за публичния избор. Недостатъци на правителствената намеса в икономиката. Гласуване и парадокс на гласуването, мнозинство, теорема на междинния гласоподавател, групи по интереси и икономическа ефективност.

## **Част II – Макроикономика и Икономически теории**

21. Същност, задачи и предмет на макроикономическия анализ. Основни понятия. Цели и инструменти на макроикономическата политика.

22. Система на националните сметки. Основни макроикономически показатели. Измерване на икономическото благосъстояние.

23. Търсене на пари. Мотиви за търсене на пари. Модел на Баумол-Тобин. Обобщени аналитични макромоделни на търсенето на пари. Фактори, влияещи върху търсенето на пари и тяхното отразяване в аналитичните модели.

24.Предлагане на пари. Аналитичен модел на паричното предлагане. Фактори, влияещи върху паричното предлагане и тяхното отразяване в модела.

25.Паричен пазар и парична политика. Аналитичен модел на паричния пазар. Цели и инструменти на паричната политика в условията на Централна Банка.

26.Паричен съвет (Валутен борд). Принципи на функциониране. Основни различия между парична система, основана на Централна банка и парична система, основана на Валутен борд. Предимства и недостатъци на Паричния съвет.

27.Равновесие на реалния и финансовия сектор. Модел IS-LM. Скорост на обръщение на парите.

28.Съвкупно търсене. Съвкупно предлагане при равновесие на трудовия пазар – класически подход. Съвкупно предлагане при неравновесие на трудовия пазар – Кейнсиански подход.

29.Общ макроикономически модел – класически подход. Аналитична формулировка на класическия модел. Основни свойства на класическия макромодел. Следствия за макроикономическата политика.

30.Общ макроикономически модел – Кейнсиански подход. Аналитична формулировка на Кейнсианския макромодел. Следствия за макроикономическата политика. Сравнителен анализ на класическия и Кейнсианския подход.

31.Еволюция на макроикономическите модели след Кейнс. Монетаристко формулиране на количествената теория на парите и монетаристки подход в макроикономиката.

32.Инфлация и безработица. Крива на Филипс. Разширена крива на Филипс. Естествена норма на безработица. Инфлация на търсенето и инфлация на разходите. Изводи за макроикономическата политика.

33.Безработица и заетост. Измерване и видове безработица. Взаимозависимост между растежа и нивото на безработица. Закон на Оукън. Реални тенденции и икономически последици. Понятието “хистерезис”.

34.Теория за предлагането (supply-side) и макроикономическа политика. Крива на Лафер.

35.Хипотеза за рационалните очаквания. Модерни направления в макроикономическия анализ. Нова класическа школа и неокейнсианство. Теория за реалните бизнес цикли. Критика на Лукас

36.Външният сектор на икономиката в макроикономически аспект. Фактори и динамика на валутния курс. Фиксиран и плаващ валутен курс. Отворената икономика в краткосрочен план. Модел на Мъндел – Флеминг.

37.Класически теории за икономически растеж в дългосрочен план. Модели на Харод-Домар и на Солоу-Суон. “Нови” теории за икономически растеж. Изводи за икономическата политика.

Стопански факултет

Катедра Икономика

## ЛИТЕРАТУРА

- Burda, M.; Wyplosz, Ch.; Macroeconomics: A European Textbook; Oxford University Press.
- Hal R. Varian, Intermediate Microeconomics, A Modern Approach, third edition, W.W. Norton & Company, 1991.
- Hal R. Varian, Microeconomic Analysis, third edition, W.W. Norton & Company, 1992.
- J. Perloff, K. Veld, Modern Industrial Organization, Harper Collins College Publishers, 1994.
- Mankiw, N.; Macroeconomics; Worth Publishers.
- McCallum, B.; Monetary Economics Theory and Policy; Macmillan Publishing Company.
- R. Pindyck, D. Rubinfeld, Microeconomics, Macmillan Publishing Company, 1989.
- Samuelson, P; Nordhaus, W; Macroeconomics, McGraw-Hill Book Company.
- W. Nicholson, Intermediate Microeconomics and its Application, fifth edition, The Dryden Press, 1988.
- Д. Лейдлър, С. Естрин, Увод в Микроикономиката, трето издание, СУ “Св. Кл. Охридски”, 1989.
- С. Ракарова, Микроикономикс, второ равнище, Тракия, 1999.